Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över Förslag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4 LI2026/00742.

Er beteckning: LI2026/00742

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne (nedan Länsstyrelsen) avstyrker föreslagen författningsändring genom tillägg i 3 kap. 5 § plan- och bygglagen (PBL).

Länsstyrelsen instämmer i rapportens slutsatser avseende behovet hos kommuner och dagligvaruaktörer av ökad kunskap om dagligvaruhandels förutsättningar och tillämpningen gällande regler.

Synpunkter på författningsförslaget

Länsstyrelsen avstyrker föreslagen författningsändring genom tillägg i 3 kap. 5 § plan- och bygglagen (PBL).

I rapporten hänvisas till att både Konkurrensverket och Boverket i tidigare rapporter konstaterat att bestämmelserna i 2 kap. 3 § punkt 4 PBL om effektiv konkurrens inte fått avsedd effekt. Konkurrensverket drar slutsatsen att ytterligare reglering krävs för att få genomslag. Länsstyrelsen instämmer inte i att ytterligare reglering i PBL nödvändigtvis är rätt väg att gå, eller att det kommer ge önskad effekt. Länsstyrelsen konstaterar att dagens reglering ger full möjlighet för kommunerna att i sina översiktsplaner beakta frågor om effektiv konkurrens.

Av Konkurrensverkets rapport framgår att det i 3 kap. PBL inte finns några uttryckliga ”*krav på att redovisa vilka hänsyn som har tagits till effektiv konkurrens på det sätt som förutsätts i bestämmelsen i 2 kap. 3 § första stycket 4 PBL. Denna brist kan enligt Konkurrensverket vara*

en bidragande orsak till att konkurrensintresset sällan har fått något större genomslag i kommunernas fysiska planering" s 54. Länsstyrelsen vill i sammanhanget lyfta fram att det finns ett flertal allmänna intressen som tas upp i 2 kap. PBL som inte redovisas som uttryckliga krav i 3 kap. PBL men som ändå får genomslag i kommunernas översiktsplaner, t.ex. gällande naturmiljö, kulturmiljö, friluftsliv, hushållning med mark, energifrågor och infrastruktur. Det talar för att en reglering i 3 kap. PBL inte är nödvändig för att ett allmänt intresse ska få genomslag i översiktsplanen. Länsstyrelsen menar att det är en brist i rapporten att jämförelser med hur andra allmänna intressen regleras kopplat till översiktsplaneringen inte görs. Kort nämns enbart behovet av bostäder, vilket är ett av få allmänna intressen som har en direkt reglering även i 3 kap. PBL.

Länsstyrelsen konstaterar även att Boverkets rapport från 2013[1] som Konkurrensverket hänvisar till är avpublicerad. Vidare konstateras att uppföljningen gjordes fem år efter införande av bestämmelsen i 2 kap. 3 § punkt 4 om effektiv konkurrens. Länsstyrelsen menar att ett eventuellt införande av den föreslagna bestämmelsen hade behövt föranledas av en aktuell studie av hur kommunerna hanterar den här frågan i sina översiktsplaner. Länsstyrelsen erfar t.ex. att fler och fler kommuner i Skåne gör en hållbarhetsbedömning av sina översiktsplaner, där konsekvenser för den ekonomiska dimensionen kommer in.

Behov av vägledning och utbildning

Länsstyrelsen instämmer i rapportens slutsatser avseende behovet hos kommuner och dagligvaruaktörer av ökad kunskap om dagligvaruhandels förutsättningar och tillämpningen gällande regler. Länsstyrelsen instämmer också i att översiktsplanenivån har betydelse för frågan. I stället för föreslagen reglering ser Länsstyrelsen snarare, likt Boverket lyfter i sin rapport från i år "Ändamålet handel i detaljplan", att utbildning och vägledning kan underlätta planeringen för nya livsmedelsbutiker och en ändamålsenlig handelsstruktur.

Länsstyrelsen ser därför positivt på att Konkurrensverket inom ramen för uppdraget tagit fram en webbaserad vägledning till kommunerna för att främja etablering av dagligvarubutiker. Men konstaterar därutöver att det finns ett behov av ytterligare vägledning med fokus på hur frågan kan tas om hand i

[1] Boverket, Utvärdering av vissa tillväxt och konkurrensbestämmelser i PBL (2013)

översiktsplaneringen. I det sammanhanget ser Länsstyrelsen att det kanske inte enbart handlar om effektiv konkurrens för dagligvaruhandeln, utan behovet av grundservice i stort behöver vara en utgångspunkt i översiktsplanearbetet. Där fokus också behöver ligga kommunernas olika förutsättningar och där även service på landsbygden och beredskapsfrågor kan ta plats för att belysa hur servicestrukturen kan medverka till ett robust och resilient samhälle.

Övriga synpunkter

År 2018 tillfördes nya bestämmelser i 3 kap. 5 § PBL punkt 5 gällande klimatrelaterade risker, i slutet av 2025 infördes ny punkt om kulturmiljö i 3 kap. 5 § punkt 4. Länsstyrelsen menar att regeringen behöver bedöma om det är lämpligt att i nuläget tillföra ytterligare punkter i 3 kap. 5 § PBL.

Länsstyrelsen avstår att lämna synpunkter på avsnitt 4 i rapporten då det ligger utanför Länsstyrelsens verksamhetsområde.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åkesson med planhandläggare Hanna Tell som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Hanne Romanus, länsarkitekt och enhetschef samhällsplanering medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post skane@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö, eller ring vår växel 010-224 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/skane.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/skane/personuppgifter